

Nr 220

Av fröken Ranmark m. fl., om statsanslag till försöksverksamhet med handledd privatistundervisning.

(Lika lydande med motion nr 309 i Andra kammaren)

Överstyrelsen för yrkesutbildning har i sina petita för försöksverksamhet med »handledd privatistundervisning» till den år 1959 inrättade privatistexamen för läroverksingenjörer räknat med ett preliminärt belopp av 200 000 kronor för budgetåret 1961/62. I statsverkspropositionen (sid. 277) hänvisas till »vissa planer» från korrespondensinstitut »på utbildning av läroverksingenjörer genom korrespondensstudier kombinerade med viss muntlig undervisning, övningar och laborationer samt preparandkurser».

Sedan överstyrelsen i sina petita äskade detta anslag har dock utvecklingen gått mycket snabbt. Denna ingenjörsutbildning omfattar redan ett halvt tusental elever i Stockholm, Göteborg, Malmö, Oskarshamn, Skellefteå och Ätvidaberg, varjämte förberedelser är i gång för startandet av dylika tekniska korrespondensläroverk i samverkan med kommunala skolstyrelser och industriföretag på ett flertal andra orter. I förberedande kurser deltar sålunda för närvarande ca 175 elever, i kurser enligt högre tekniskt läroverks kursplaner för resp. ämnen ca 200 elever, varjämte efter anlagsprov och prövning av förkunskaper drygt 250 elever preliminärt anmälts till kurser så snart de ekonomiska förutsättningarna kunnat ordnas. Därutöver har ett stort antal anmält intresse för denna utbildning. Särskilt har intresset visat sig starkt i orter med växande industri och därmed sammanhängande växande behov av ingenjörer, kvalificerade tekniker och laboratoriepersonal, inte minst kvinnlig.

Den nya utbildningsformen bygger på korrespondenskurser, speciellt utarbetade för privatistexamen vid högre tekniska läroverk. I kommunal regi anordnas en kväll i veckan muntlig schemabunden undervisning i anslutning till de genomgångna korrespondenskurserna. Två till tre ämnen läses jämsides. Laborationskurser och tentamina sker i princip vid de högre tekniska läroverken. Teknisk fackskoleexamen eller gymnasieexamen beräknas kräva en tid av ca fem år. Därjämte kan vid dessa tekniska korrespondensläroverk studeras fackämneskurser för komplettering av ingenjörsutbildning inom ett fack med andra fackämnen m. m.

För dessa tekniska korrespondensläroverk erfordras inga särskilda nybyggnader av lokaler och ej heller fast anställda lärarkrafter. Inom resp.

orter befintliga skollokaler, laboratorier etc. utnyttjas på kvällstid och som ämneslärare och kursföreståndare engageras mot arvode på orten verk-samma lärare eller ingenjörer. Kostnaderna för stat och kommun blir följ-aktligen obetydliga, särskilt vid jämförelse med motsvarande kostnader för dagundervisning i högre tekniska läroverk.

Vid dagundervisning i högre tekniskt läroverk har det allmännas rörliga kostnader beräknas uppgå till ca 2 500 kr. per elev och år och totala kost-nader till 5 000 kr. per elev och år, vartill kommer att eleven under utbild-ningen ej kan räkna med inkomst eller någon arbetsinsats i företagen.

Vid utbildning i ett tekniskt korrespondensläroverk av den föreslagna typen fullgör eleven allttjämt en full arbetsinsats i det företag där han är anställd. Själv betalar han korrespondensundervisningen samt vissa andra kostnader, medan den muntliga handledningen liksom lokalhyror och viss lokal administration ansetts böra falla på kommunerna, som därvid räknat med statsbidrag för timlärarnas avlöning enligt gällande normer. För den muntliga undervisningen samt lokaler skulle det allmännas kostnader stanna vid ca 500 kr. per år och elev vid tekniskt korrespondensläroverk.

I enstaka fall har kommunen ej ansett sig för närvarande böra stå för dessa kostnader, vilka då korrespondensinstitutet under det första försöks-året påtagit sig garantien för.

Det är alldeles givet att uteblivna anslag i detta sammanhang skulle med-föra betydande höjning av de redan avsevärda kostnader eleverna påtagit sig och högst väsentligt försvåra och begränsa möjligheterna till att genom fritidsstudier jämsides med arbetet få fram industrianställda som visat sig speciellt lämpade för teknisk utbildning och därmed förenade mera kvalifi-cerade uppgifter inom företagen.

Under den korta tid denna utbildning pågått har de hittills vunna erfaren-heterna rent pedagogiskt varit i stort sett mycket positiva. I några fall har kursverksamheten även utnyttjats för genomgång av enskilda ämneskurser för kompletteringsändamål eller för utbildning för speciellt syfte.

I kort sammanfattning kan skälen för ett statligt stöd av denna verksam-het sägas vara:

Behovet av läroverksingenjörer är mycket stort och kräver att i företagen redan verksamma »ingenjörssämmen» bereds möjlighet att fylla luckorna.

Utbildningsformen är ett värdefullt led i den allmänna strävan i skolfrå-gorna att ge alla sin chans — även dem som ej tidigare haft möjlighet att genomgå högre skolor.

För kommuner med spirande och växande industrier bereder denna skol-form en möjlighet att behålla och vidareutbilda industrianställda som kan-ske annars sökt sig bort från hemorten.

Skolformen lindrar glesbygdsproblemen.

Kostnaderna blir för det allmänna små i jämförelse med kostnaderna vid dagundervisning.

Eleverna är under hela tiden verksamma i produktionen.

De tekniska korrespondensläroverken erbjuder nya möjligheter för kvinnor att rycka in på områden som de under skoltiden ej haft klart för sig stod öppna för dem. Samtidigt erbjuds här en möjlighet för hemmafruar att förbereda sitt återinträde i näringslivet.

Ingenjörutbildning per korrespondens har förutom i Sverige med framgång bedrivits i stor omfattning i exempelvis USA och Sovjet, i det senare landet även på civilingenjörstadiet.

Det synes oss berättigat att det allmänna påtar sig en del av kostnaderna för detta av allt att döma synnerligen intressanta försök. Situationen blir annars den att de studerande själva får bära mycket höga kostnader. Korrespondensinstitutet har själva gjort en betydande insats med egna medel för att försöket skulle kunna komma till stånd, men de har även förklarat sig icke kunna bära dessa kostnader utöver begynnelsestadiet.

Mot bakgrunden av de erfarenheter som vunnits medan denna utbildning varit i gång och förhandlingar pågått med kommunala myndigheter samt företag m. fl. synes därför ett betydligt mer konkret underlag för beviljandet av anslag till »försöksverksamhet» nu föreligga än vid avgivandet av yrkesöverstyrelsens petita. Det förutsätts att överstyrelsen för yrkesutbildning får fördela bidragen så att de på bästa sätt främjar denna form av läroverksingenjörutbildning enligt för privatistexamen gällande bestämmelser.

Med anledning av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att till överstyrelsen för yrkesutbildning för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr. till försöksverksamhet med handledd privatistundervisning per korrespondens.

Stockholm den 25 januari 1961

Dagmar Ranmark

Valter Åman

Martin Widén

Sven Nyman

Carl Eskilsson
